

„Mesto os tyriadvaceti
tisici obyvatel. Bylo.
Ted už neni.“

absolut
prokleti, nepoutati

Katarzyna Boni

Ganbare! Workshopy smrti

~~absynt~~

Katarzyna Boni Ganbare! Workshopy smrti

přeložil Michael Alexa

Prokletí reportéři
Absynt 2017

Obsah

I.

13	Japonské strašidelné příběhy
15	Odpadky
17	Město, které není
21	O tom, co se skrývá pod vodou
39	Čtyři cunami pana Sató
49	Kdyby lidé byli draci
53	Pan Žába varuje
59	Sever
65	Slovník zakázaných slov
71	Kremace
75	Nepaměť
79	Survival kit
83	Babička Abe
87	Exspirování
91	Bílá skvrna
95	Jenom si zanaříkej
103	Zavolej mi
105	Zklamání
109	O čem se zdá lidem v Tóhoku
117	Kým se staneš po smrti?
121	Duchové

II.

- 135 Stín
- 139 Kanpai!
- 149 Jádro
- 159 Bum!
- 177 Kami
- 179 Budoucnost
- 181 Nový japonský bestiář
- 189 Ostrov štěstí
- 191 Nejkrásnější japonská vesnice
- 193 Severní vítr
- 205 Žalozpěv
- 207 Juna
- 210 Vyčistěte naši půdu
- 217 Pomníky
- 219 Miska rýže
- 223 Poplač si
- 227 Pan Macumura si nepřipadá osamělý
- 235 Smrt v Tokiu
- 241 Nechej se otestovat
- 245 Hranice
- 249 Oblast
- 253 Návraty
- 257 Tupý zvuk
- 259 Otázky
- 261 Bude to krásný slunečný den

III.

- 267 Workshop smrti
- 275 Poděkování
- 281 Zdroje

Copyright © by Katarzyna Boni & Agora SA, 2017.

All rights reserved.

Translation © Michael Alexa

Cover Art © Pavlína Morháčová

ISBN 978-80-89876-45-7

Ganbare! je od 11. března 2011 slovo, které se v Tóhoku, severozápadním regionu Japonska zničeném cunami, opakuje nejčastěji.

Píše se na cedule podél cest, tisknou je místní noviny, vyslovují představitelé vlády, ale i umělci, novináři, dobrovolníci.

Celé Japonsko volá: *Ganbare!*

Dejte do toho všechno! Držte se! Bojujte! Je to na vás!

Ganbare, Tóhoku!

Hranice mezi tím, kdy potřebuješ povzbudit, a tím, kdy potřebuješ pomoci, je velmi tenká. Japonec by řekl: *Giri giri*.

Někdy tě *ganbare!* přiměje k práci. Jindy si zase, když uslyšíš *ganbare!*, připadáš osamělý.

Dej do toho všechno! Drž se! Bojuj!

I.

Japonské strašidelné příběhy

V epoše Edo, kdy se Japonsko dobrovolně uzavřelo světu, protože si řeklo, že nemá co nabídnout, se v letních večerech hrávalo na „sto strašidelných příběhů“. Když povolilo vedro a konečně bylo možné normálně dýchat, lidé – ať už ve venkovských chatkách, kupeckých domech, nebo v palácích – se shromažďovali v zatemněné místnosti. Oknem dovnitř doléhalo skřehotání žab a cvrkání cikád.

Hráči se usazovali na podložky *tatami* kolem nízkého stolku, na kterém hořelo sto svíček. Postupně vyprávěli o pomstě ze záhrobí, o zmrzačených duchách, o prokletých domech, o horských nestvůrách, které unášejí ženy, o sněhových pannách, které vábí prozměnu muže a usmrcují je svým ledovým dechem. O přízracích, které mučí živé, o ochranných malbách na těle, o uřezaných uších. O hlavách oddělených od těla, které v noci vylétají hledat lidskou krev, aby zahnały hlad.

Jakmile hráč dokončil příběh, sfoukl jednu ze svíček. V místnosti tak bylo čím dál víc místa pro duchy.

Lidé věřili, že jakmile sfouknou poslední svíčku, duchové se objeví mezi nimi.

Odpadky

V roce 2012 začaly na pobřeží Aljašky vyplouvat odpadky. Ve změti polystyrenu, kanystrů, rybářských sítí a zlámaných trámů nacházeli návštěvníci pláže také předměty, které pocházely z jiné reality.

Plastový sandálek.

Porcelánovou misku.

Ochrannou přilbu.

Zapalovač.

Dřevěnou figurku válečníka.

Láhev šampónu.

Volejbalový míč podepsaný modrým fixem.

Dětskou botu zavázanou na kličku.

Ořezané pastelky.

Jednoho mrazivého únorového dne David Baxter zdvihl z písku žlutou bójku s černým znakem 慶.

Rozhodl se, že jejího majitele najde.

O patnáct měsíců později ve městě Minamisanriku, 430 kilometrů na sever od Tokia, otevřela paní Sakiko Miura novou restauraci za peníze, které jí půjčila banka. Pak restauraci spláchlo cunami. Stejně jako dům paní Miury a pobřežní čtvrti města. O tom, že se bójka s názvem její restaurace našla na Aljašce, se paní Miura dozvěděla až z televizního pořadu, ve kterém vystoupil David Baxter.

Znak 慶, „Kei“, namalovaný na bójce, je první ze dvou znaků kandži jména jejího muže, který se jmenoval Keigo. Zemřel před 30 lety. Žena zůstala sama se čtyřmi dětmi. Rodinu se snažila uživit přivýdělkem v místních hospůdkách. Po čtyřicítce si dálkově udělala maturitu. V 50 otevřela vlastní restauraci Keimeimaru, ve které prodávala pouze speciality z lokálních surovin: mořské plody, kaviár z lososích jiker a ryby.

Rekonstruovaná restaurace paní Miury je jediná budova, která stojí na místě někdejší obytné čtvrti Minamisanriku. Scházejí se zde někdejší sousedé, kteří se rozprchlí po dosavadních úkrytech. U zdi, na stole ozdobeném květinami, leží žlutá bójka. Vedle ní fotografie Davida Baxtera.

David Baxter se spojil ještě s dalšími sedmi lidmi, jejichž věci sebral v písku na pláži. Ostatní na své majitele stále čekají. Jejich fotografie si lze prohlédnout na stránce Tsunami Return.

Jedním z hostů restaurace paní Miury byl rovněž David se svou rodinou.

Město, které není

Nahnědlá, rozmoklá půda, bláto rozježděné koly nákladňáků. Ploty, jeřáby, bagry. Obrovské pásové linky – obrovské tunely na pětimetrových nohách, které na pobřeží přenášejí půdu z kilometr vzdálených hor. Nesmírně obrovské staveniště.

Kdysi tu bývalo město.

Rikuzentakata.

Řady dvoupatrových domů se zahradami, v kterých zjara kvetly švestky a v létě hortenzie, na podzim se v nich červenaly javorové listy (drobné, jiné než ty naše) a v zimě ze sněhové příkrývky trčelo borové jehličí.

Bylo. Teď už není.

Hlavní nákupní třída s bílými arkádami a střechou, která chránila před sluncem a lijáky. Říkalo se jí šatto dóri od *shut* – zavřená a *dóri* – ulice. Mladí jezdili do větších měst, starým už nezbývalo sil. Zavíralo se čím dál víc obchodů. Prázdné pavilony pod bílými arkádami.

Byly. Teď už nejsou.

Přístav, v němž kotvily nevelké kutry. Rikuzentakata žila z moře. Tuňák, pražma, modrohlav, kranas, mořské řasy, hřebenatky, ježovky. A ústřice! Masité, plné chuti.

Byly. Teď už nejsou.

Základní škola, střední škola, radnice, gymnázium, lékárny, nemocnice, soukromá zubní klinika, baseballový stadion, obchodní centrum, restaurace, benzinová pumpa, květinářství, koleje, nádraží, varna saké, cukrář, výrobce podložek *tatami*, dovozce uhlí, několik fabrik, hřiště, školka.

Byly. Teď už nejsou.

Louky obklopené dřínky a rododendrony na pahorku, ze kterého se v létě celé město dívalo na ohňostroje.

Byly. Teď už nejsou.

Branky, zídky, zahrádky, zdi, střechy, ulice, okna, výklady, zatažené žaluzie, zastávky, chodníky, stromy.

Byly. Teď už nejsou.

Město s čtyřiaadvaceti tisíci obyvatel.

Bylo. Teď už není.

A k tomu les. Sedmdesát tisíc borovic na písčitém břehu. Bríza prodchnutá vůní jehličí. Lidé sem jezdili jenom kvůli nim. Chtěli se procházet mezi stromy.

Byly. Teď už nejsou.

Zůstala pouze jediná borovice. Žila ještě rok po cunami, její kořeny však ve slané půdě odumřely. Odborníci vložili dovnitř mrtvého stromu ocelovou konstrukci. Sedmadvacet metrů vysokou. Přidali umělé větve a syntetickou pryskyřici. Borovice vypadá jako živá. Bude stát. Zázračná borovice, symbol města Rikuzentakata, které se nikdy nevzdá.

Ztratím se zde úplně pokaždé. GPS je k ničemu. Nové cesty na mapě nejsou, zato jsou na ní benzinky a obchody, které už ale neexistují. Jedu po silnici od moře do hor. Tudy se pře-valilo cunami, deset kilometrů do vnitrozemí. Na kopcích, kam vlny nedosáhly, pořád stojí domy. Na vrcholku kopce a za kopcem se rozprostírá prozatímní město. Radnice ze spájených kovových kontejnerů. Kontejnerové restaurace, kontejnerová sídliště. Žádné zvláštní znaky.

Na pobřeží se to hemží prací. Musí je zvýšit o několik metrů, než tady postaví nové město. Pomocí dlouhých páso-vých linek přinášejí půdu z hor. U moře potom otevrou ob-chody, lékárny, zubní ordinace, tržnici a květinářství. A těs-ně u vody postaví dva ochranné valy. První bude mít tři a půl metru, druhý dvanáct a půl. Nahoře bude památeční

místo s výhledem na oceán. Okolo vysázejí sedmdesát tisíc borovic. Za dalších padesát let tu bude znovu les.

Na staveništi teď stojí jediná budova. Dlouhý panelák, hned u moře. Pět pater, balkony rozdělené zábradlím. Zavřené skleněné dveře v pátém patře. Na jednom z balkonů se pořád suší prádlo, je připevněné mnoha kolíky. Od čtvrtého patra níž panuje chaos. Rozbitá okna, plesnivé matrace, větve stromů vzpříčené ve veřejích. Dole vzhůru nohama leží pračka, z jednoho z oken trčí borovice vyvrácená z kořenů.

Schodiště zahrazuje telegrafní sloup, člověk se musí sehnout, aby mohl vyjít do patra. Ze sesutých stropů visí kabely. V bytech se válí střepy rozbitého nádobí, nože jsou zabodnuté do stěn.

V posledním patře jsou na stolech pečlivě umístěné šálky, ve skříních vyžehlené oblečení. Perfektně ustlané postele, a to do jediné.

První vlna byla nejsilnější. S hlukem se odrazila od hor obklopujících rovinu, na níž stála Rikuzentakata. Vlna, která postupuje od moře, není tak strašlivá, člověk se dokáže udržet na hladině. Ale jak se vrací, stahuje předměty z hladiny ke dnu. Tvoří se v ní víry.

Druhá vlna byla nejvyšší. To ona smetla lidi ze střech. Někteří přežili, když vyšplhali na komíny. Zaměstnanci radnice – 126 lidí – stáli na střeše budovy po kotníky ve vodě. Ještě dva metry, a moře by odneslo i je.

Vln bylo deset – nebo snad patnáct? Kdo by je počítal. Lidé říkali, že viděli vodu se v dálce tak přelévat, že bylo možné vidět i dno moře. Napřed to byla pouze voda – špinavá, šedá, zpěněná. Ale každá další vlna byla plná aut, kusů domů, televizorů, stolů, židlí, sporáků, poštovních schránek, van, lamp, rozbitých porcelánových hrníčků, polstrovaných křesel, konviček, kartáčů na vlasy a fotoalb.

Vodní stěna z toho, co před okamžikem bylo ještě město. S těly ryb, psů i lidí.